

FTAMP 14.85.09

А.Б.Тажимаева (orcid -0000-0002-5153-127X)

Ағылшын тілі мұғалімі
№8 Төле би атындағы гимназия, Тараз қ., Қазақстан
e-mail: asellya_88@mail.ru

МУЛЬТИМЕДИЯЛЫҚ ПРЕЗЕНТАЦИЯЛАР МЕН ГЛОГТАР

Аңдатпа. Мақалада мультимедиялық презентациялар мен глогтар туралы, олардың сабақ барысында қолданылуы туралы баяндалған.

"Мультимедиялық" сөзі мұндай презентацияда ақпарат берудің қанша құралы біріктірілмегенін білдіреді: мәтін, графика, бейне және аудио. PowerPoint бағдарламасының заманауи нұсқалары бейнені мультимедиялық презентацияға біріктіруге мүмкіндік береді. Презентацияның заманауи аналогы-интерактивті стерлинг-глогтар (графикалық блогтар, ағылшын тілінен. graphical blogs) - мультимедиялық плакаттар, олардың интерактивтілігі олардың мазмұнымен өзара әрекеттесу мүмкіндігінде жатыр: фрагменттерді үлкейту, мәтінді айналдыру, гиперсілтемелерге өту, бейне немесе аудио көру және т. б.

Тірек сөздер: мультимедиялық, презентация, мәтін, графика, бейне, аудио, глогтар, гиперсілтеме, мультимедиялық пакет.

Кіріспе. Әдетте, болашақ АКТ сөздігін мектепте дайындау процесінде көбінесе практикалық сабақтарды түсіндіру әдісін игерумен бірге қолданылады.

Ең көп таралған электрондық ресурс-бұл PowerPoint бағдарламасында орындалған мультимедиялық презентация, ол қазіргі сабақта өзгерген кезде негізгі дидактикалық құралдардың тізіміне әлдеқашан енген. Ол екі негізгі функцияны жүзеге асырады: ақпараттық және көрнекі. Классикалық презентация - бұл мультимедиялық нысандардан тұратын слайдтар тізбегі. Мультимедиялық презентациялар көбінесе автордың өмірі мен шығармашылығына арналған сабақтарда, сырттай экскурсиялар сабақтарында, шолу сабақтарында қолданылады, бірақ сонымен бірге тапсырмаларды, сұрақтарды, көркем немесе сыни зерттеуден алынған дәйексөздерді; жазушылардың портреттерін, шығармаларға иллюстрацияларды көрсету үшін де қолданыла алады.

«Мультимедиялық» сөзі мұндай презентацияда ақпарат берудің қанша құралы біріктірілмегенін білдіреді: мәтін, графика, бейне және аудио. Тек мәтінді немесе тек кескіндерді қамтитын презентациялар бірқатар параметрлер бойынша мультимедиялық үлгілерден төмен.

Кейде сыныптағы барлық жұмыс презентация арқылы ұйымдастырылады, мысалы, викторина сабағы болған жағдайда. Презентация әр түрлі жобалық өнімдердің нәтижелерін ұсыну нысаны ретінде де (презентация-түсініктеме, презентация-сырттай экскурсия және т.б.) және жобаны қорғаудағы көрнекілік құралы ретінде де әрекет ете алады (егер жобалық қызметтің нәтижесі комикс болса, онда презентацияда жоба бойынша жұмыс туралы есеп және оның нәтижелері ұсынылады). Айта кету керек, оқушыларда АКТ құзыреттілігін қалыптастыру олар презентацияны өз бетінше жасаған кезде ғана пайда болады»[1.86б.].

Көрнекілік құралы ретінде презентациямен жұмыс істеудің екі негізгі формасы бар:

- алдыңғы-презентация проектор арқылы экранға шығарылғанда немесе кең экранды теледидарда көрсетілгенде;

Жеке-оқушылар жеке компьютерлерде презентациямен жұмыс істегенде. Бұл форма мектепте оны ұйымдастырудың күрделілігіне байланысты кең таралмады, дегенмен бұл жағдайда оқушылар презентацияны қарау жылдамдығын өз бетінше таңдай алады, қажетті ақпаратты заңдастыру немесе ұсынылған ақпаратпен егжей-тегжейлі танысу үшін орала алады.

Зерттеудің шарттары мен әдістері. Тарату оны ұйымдастырудың күрделілігіне байланысты, дегенмен бұл жағдайда студенттер презентацияны қарау жылдамдығын өз бетінше таңдай алады, қажетті формацияны заңдастыру немесе ұсынылған кескінмен егжей-тегжейлі танысу үшін орала алады.

«Мазмұны бойынша презентациялардың негізгі түрлері:

1. Жазушының өмірбаяны бойынша Презентация, презентация-сырттай экскурсия. Автордың фотосуреттері мен портреттері, оның өмірбаянының кезеңдері туралы қысқаша ақпарат, жылжымайтын мүлік кешенінің, мұражайдың, барған жерлерінің және т. б.

2. Презентация-карта. Нақты немесе ойдан шығарылған кеңістіктің суреттерін қамтиды (әдеби мәтінге экскурсия туралы). Оны көркем шығарма кейіпкерлерінің ізімен квест немесе сырттай экскурсия жүргізу үшін пайдалануға болады.

3. Презентация-викторина. Сұрақтар немесе суреттер түріндегі тапсырмаларды қамтиды.

4. Презентация-түсініктеме немесе презентация-сөздік. Жеке мақалалардан тұрады, олардың әрқайсысында түсіндірме сөз немесе сөз тіркесі, дереккөзге сілтеме бар анықтама, сурет-мысал бар.

5. Презентация-жобалық жұмыс туралы есеп. Жобаның спецификациясына сәйкес ресімделеді, жобаның паспортынан және өнімді көрсетуден басқа, онда жұмыс кезеңдерінің сипаттамасы болуы мүмкін.

6. Презентация-дидактикалық құрал. Онда тапсырмаларға арналған материалдар, сұрақтарды тұжырымдау, иллюстрациялар, фотосуреттер мен сызбалар, театр қойылымдарының үзінділері, фильм үзінділері, музыкалық шығармалар және т. б. болуы мүмкін.

Презентацияның негізгі мақсаты ақпаратты жеткізу болғандықтан, оның дизайнына ерекше талаптар қойылады. Біріншіден, презентацияны жобалаудағы оны қабылдауды қиындататын артықшылықтарға жол берілмейді. Екіншіден, слайдтардың жалпы стильдік шешімі болуы маңызды, тек бас слайд үшін жеке стильге рұқсат етіледі. Негізгі слайдтардың фоны жарқын, ерекшеленбеуі керек, оқушылардың назарын мәтіннен немесе кескіннен алшақтатпау үшін оның егжей-тегжейлері немесе үлкен құрылымы болмауы керек. Ең жақсы фон-текстурасы жоқ, градиенті әлсіз немесе жоқ, ашық түстер: ақ, ашық, шабдалы түстес, ашық сұр, ашық көк. Дегенмен, сіз күңгірт фонмен презентациялар жасай аласыз. Фон мен мәтін қарама-қарсы болуы керек, контраст монитор экранына қарағанда жоғары қойылады, өйткені презентация әдетте қараңғыланбаған бөлмеде көрсетіледі, бұл кескінді «жарықтандырады». Гамма бойынша үйлесетін ашық фон мен қараңғы мәтіннің (қағаз кітаптардағыдай) дәстүрлі үйлесімі: қара мәтін және ақ, ашық сұр немесе жылтыр фон, қою жасыл мәтін және ашық жасыл фон және т. б. қараңғы фон мен ашық мәтін аз қолданылады, өйткені ашық мәтін қаріпті және оның сипаттамаларын таңдауды «талап етеді»[2.8 б.].

Зерттеу нәтижелері. Презентацияда көптеген қаріптерді қолдануға жол берілмейді. Презентация әдетте экранда проектормен көрсетілетіндіктен, қарапайым қаріпті таңдаған дұрыс, жіңішке сызықтар мен «шрифтер» жоқ (мысалы, Arial), алыс қашықтықтан жақсы ажыратылады. Осы себептерге байланысты танымал Times New Roman шрифті классикалық презентация үшін өте қолайлы емес. Көркем қаріптермен де мұқият жұмыс істеу керек: мысалы, Comic Sans комикстерде маңызды презентацияларға қарағанда (оның атауы көрсеткендей) орынды. Әдетте, қолмен жазылған қаріптердің әр түрлі бұрылыстары мазмұнды дұрыс қабылдауға ықпал етпейді.

Қаріп өлшемі презентацияның барлық слайдтарында шамамен бірдей болуы керек. Үлкен өлшем тақырыптар үшін қолданылады, негізгі мәтін үшін қажеті шамалы. Бұл жағдайда кегль 2-4 пункт аралығында өзгеруі мүмкін. Негізгі мәтін үшін ұсынылған қаріп өлшемі 20-дан басталады. Қаріп өлшемі презентацияның барлық слайдтарында шамамен бірдей болуы керек. Үлкен өлшем тақырыптар үшін, кіші өлшем негізгі мәтін үшін қолданылады. Бұл жағдайда кегль 2-4 пункт аралығында өзгеруі мүмкін. Негізгі мәтін үшін ұсынылған қаріп өлшемі 20 - дан 30-ға дейін . Егер ақпарат көлемі тым үлкен болса, оны бірнеше слайдтарға бөлу немесе қысқарту ұсынылады. Кескін жазбаларын кішірек түйреуішпен теруге болады.

Мәтінді бөлектеудің барлық тәсілдері бір презентация аясында бірдей болуы керек: маңызды ақпаратты қою немесе курсивпен көрсету мүмкін емес. Қалың қаріппен, әдетте, маңызды ақпаратты бөлектейді. Дәйексөздер мен қосымша ақпарат курсивпен көрсетіледі. Мәтіннің астын сызу қажет емес. Бір гаммада болуы керек және әлі де фонға қарама-қайшы болуы керек екі түсті қолдануға болады: Қою сұр және қара, қою жасыл және жасыл және т. б.

Суреттер үшін сіз орташа өлшемнен төмен емес, сапалы файлдарды таңдауыңыз керек. Кішкентай суретті үлкейту мүмкін емес, әйтпесе оның пиксельдік құрылымы байқалады. Кескінді өңдеу керек: артық элементтерді алып тастаңыз, жарықтық пен контрастты реттеңіз. 3 кегель алаңының биіктігі, әріптің немесе белгінің тігінен өлшемі.

Кескінің өлшемін өзгерткен кезде ені мен ұзындығына қатысты пропорцияларды сақтау маңызды. Егер презентацияның фоны қараңғы болса, онда суретті ақ жақтауға, егер ашық болса, қара жақтауға алған дұрыс. Жақтау суретті шектейді, оны фоннан бөледі, суретке назар аударады.

«Анимацияны қолдануға ерекше назар аудару керек. Нақты белгіленген функциясы жоқ GIF-анимациялық суреттерге («жанып тұрған шамдар», «жылжымалы кітаптар» және т.б.) қатаң тыйым салынады, олар оқушылардың назарын фондағы қозғалысымен пайдалы ақпараттан алшақтатады. Дегенмен, слайдтар мен нысандарды ауыстырған кезде қарапайым анимацияны қолдануға болады. Барлық слайдтар бірдей әдіспен пайда болуы және жоғалуы керек, айналу, пикселдеу және пролапспен байланысты күрделі пішіндерден аулақ болу керек. Слайд ішіндегі объектілердің өзгеруі қойылған міндеттермен анықталады: кейіпкерді автомобиль көлігіне жылжыту, сұраққа жауаптың пайда болуы және т.б., бірақ мұндай анимация көбінесе бірнеше қатарынан жүретін слайдтармен өзгереді.

Ғылыми нәтижелерді талқылау. PowerPoint бағдарламасының заманауи нұсқалары бейнені мультимедиялық презентацияға біріктіруге мүмкіндік береді, осылайша оның көлемін арттырады, бұл оны пошта арқылы жіберуді және Microsoft Office бағдарламасының ескі нұсқаларымен

жабдықталған компьютерлерде көрсету қиындатады. Сыртқы файлға гиперсілтемені қолданатын опцияның кемшіліктері де бар, ол презентацияны басқа компьютерге абайсызда ауыстырған кезде маңызды болмауы мүмкін. Сыртқы файлға гиперсілтемені қолданатын опцияның кемшіліктері де бар, ол презентацияның басқа компьютерге мұрнын салбыратып жіберген кезде маңызды болмауы мүмкін»[3].

Слайдтар арасында ауысу әдетте еркін тоқтауға мүмкіндік беретін еркін режимде жүзеге асырылады. Слайдтарды автоматты түрде өзгерту мүмкіндігі сирек жағдайларда қолданылады: мысалы, презентация фондық режимде немесе буктрейлерлік презентацияларда көрсетілген кезде. Мұндай презентациялар бейнелерді қарабайыр ауыстыру болып табылады және өмірбаянды зерттеу сабақтарында, сырттай экскурсиялар, әдеби қонақ бөлмелері, сабақ-шоулар және т. б.

Қорытынды. Әр түрлі нысандарға: батырмаларға, суретке, мәтінге байланысты болуы мүмкін гиперсілтемелерді қолдану презентация мүмкіндіктерін едәуір кеңейтеді. Гиперсілтемелер үшінші тарап ресурсына (интернеттегі файл немесе бет) және сол презентацияның басқа слайдына апаруы мүмкін. Гиперсілтемелерді навигациялық мәзір жасау үшін де пайдалануға болады. Мұндай слайд схема немесе кластер, кесте, карта немесе ойын алаңы, жылжымайтын мүлік немесе үй жоспары ретінде жасалуы мүмкін. Презентацияның заманауи аналогы-интерактивті стерлинг-глогтар (графикалық блогтар, ағылшын тілінен. graphical blogs) - мультимедиялық плакаттар, олардың интерактивтілігі олардың мазмұнымен өзара әрекеттесу мүмкіндігінде жатыр: стердегі фрагменттерді үлкейту, мәтінді айналдыру, гиперсілтемелерге өту, бейне немесе аудио көру және т. б. глогтардың көп бөлігі онлайн қызметтер арқылы орындалады (<https://prezi.com/>, <https://edu.glogster.com>, <https://www.thinglink.com>, <https://padlet.com> және т. б.) және желіде қаралады, бірақ ресурстар глогты офлайн режимінде көрсетуге болатын графикалық файл ретінде сақтауға мүмкіндік бермейді. Мысалы, сайт prezi.com кәдімгі презентацияны "белгілі бір материалдар (мәтін, суреттер, бейнелер және т.б.) бойынша "саяхатқа" айналдыра отырып, сызықтық емес құрылымы бар презентациялар жасауға мүмкіндік береді. Виртуалды шексіз параққа орналастырылған[Сергеев, Ульченко, 2013, б.65]. Глогтар көбінесе жазушылардың өмірбаянын зерттеуде және шолу сабақтарында баяндаманы сүйемелдейтін көрнекі құрал ретінде немесе тәуелсіз жобалық өнім ретінде қолданылады. Глогтардың үлкен әлеуеті онлайн оқытуда да ашылуы мүмкін.

Әдебиеттер тізімі

1. Пономарева, Ю.С. web 2.0 сервистері болашақ информатика мұғалімдерінің кәсіби дамуын құру құралы ретінде [Мәтін] / Ю.С.Пономарева, Е.Н. Ульченко // Педагогикалық білім берудегі "Біздің жаңа мектебіміз" ұлттық бастамасын ғылыми және практикалық қамтамасыз ету. - 2011. - Б. 216-219.
2. Путило, О.О. Әдебиет сабақтарында заманауи ақпараттық технологияларды қолдану [Мәтін] / О.О.Путило // Ақпараттық технологияларды қолдана отырып әдебиет сабақтары. 6-10 сыныптар: электронды қосымшасы бар әдістемелік нұсқаулық. – М.: Глобус, 2009. – 8 б.
3. Сергеев, А.Н. Интернеттің интерактивті білім беру ресурстарын әзірлеу кезінде Веб-2.0 қызметтерін орындау [Электрондық ресурс] / А. Н. Сергеев, Е.Н. Ульченко // Таным қырлары. - 2013. - №5 (25). - URL: <http://grani.vspu.ru/files/publics/1379914235.pdf> (өтініш берген күні: 02.11.2021).

Мақала редакцияға 09.10.22 түсті.

А.Б.Тажобаева

Гимназия № 8 имени Толе би, г. Тараз, Казахстан

МУЛЬТИМЕДИЙНЫЕ ПРЕЗЕНТАЦИИ И ГЛОГИ

Аннотация. В статье рассказывается о мультимедийных презентациях и глогах, об их использовании во время занятий.

Слово «с мультимедийная» означает, что в такой презентации сочетаются несколько средств передачи информации: текст, графика, видео и аудио. Современные версии PowerPoint позволяют интегрировать видео в мультимедийную презентацию. Современным аналогом презентации являются интерактивные по стеры - глоги (графические блоги, от англ. graphical blogs) - мультимедийные плакаты, интерактивность которых заключается в возможности взаимодействия с их содержанием: увеличении фрагментов по стера, пролистывании текста, переходе по гиперссылкам, просмотре видео или аудио и т.п.

Ключевые слова: мультимедиа, презентация, текст, графика, видео, аудио, глоги, гиперссылка, мультимедийный пакет.

A.B.Tazhibayeva

Gymnasium №8 named after Tole bi, Taraz, Kazakhstan

MULTIMEDIA PRESENTATIONS AND BLOGS

Abstract. The article tells about multimedia presentations and blogs, about their use during classes.

The word "multimedia" means that in such a presentation, not so many means of transmitting information are combined: text, graphics, video and audio. Modern versions of PowerPoint allow you to integrate video into a multimedia presentation. The modern analogue of the presentation is interactive blogs (graphic blogs, from the English graphic blogs) - multimedia posters, the interactivity of which lies in the possibility of interacting with their content: enlarging fragments by erasing, scrolling through text, clicking on hyperlinks, watching video or audio, etc.

Keywords: multimedia, presentation, text, graphics, video, audio, blogs, hyperlink, multimedia package.

References

1. Ponomareva, Yu. S. Web 2.0 services as a means of creating a professional development environment for future computer science teachers /Yu. S.Ponomareva, E. N.Ulchenko // Scientific and practical support of the national initiative "Our new school" in pedagogical education. -St. Petersburg: Institution. RAO IPO, 2011.-pp.216-219.
2. Putilo, O. O. The use of modern information technologies in literature lessons O. O. Putilo // Literature lessons with the use of information technologies. Grades 6-10 : a methodical manual with an electronic application. Moscow : Globus, 2009. - pp. 5-8.
3. Sergeev, A. N. The use of Web 2.0 services in the development of interactive educational Internet resources / A. N. Sergey ev, E. N. Ulchenko // Facets of cognition. - 2013. - № 5 (25). - URL: <http://grani.vspu.ru/files/publics/1379914235.pdf> (accessed: 02.11.2021).